

ĐỀ XUẤT KIỂM SOÁT CÁC VẤN ĐỀ HẬU COVID-19

Bs Nguyễn Trung Cấp

BỆNH VIỆN BỆNH NHIỆT ĐỚI TRUNG ƯƠNG - NƠI GỬI TRỌN NIỀM TIN

www.benhnhietdoi.vn

Các thách thức của vấn đề rối loạn hậu COVID-19

- Tiêu chuẩn xác định
  - Triệu chứng cũ tồn tại trong vòng 4 tuần: Di chứng ngắn hạn của COVID-19
  - Triệu chứng mới xuất hiện, tồn tại sau 4 tuần: Post COVID

Các thách thức của vấn đề rối loạn hậu COVID-19

- Biểu hiện: Phong phú
  - Mệt mỏi
  - Thở gấp hoặc khó thở
  - Ho
  - Đau khớp
  - Tức ngực
  - Các vấn đề về trí nhớ, khả năng tập trung hoặc giấc ngủ

Các thách thức của vấn đề rối loạn hậu COVID-19

- Biểu hiện: Phong phú
  - Đau cơ hoặc đau đầu
  - Nhịp tim nhanh, loạn nhịp
  - Mất mùi hoặc vị
  - Trầm cảm hoặc lo lắng
  - Sốt
  - Chóng mặt tư thế
  - Giảm thể lực, sức bền

Cơ chế hậu COVID-19: Chưa rõ

- Hậu quả của tổn thương thực thể
  - Xơ phổi, giảm chức năng hô hấp
  - Xơ hóa cơ tim (Nhồi máu vi thể)
  - Nhồi máu não vi thể
  - Nhiễm virus kéo dài ?

Cơ chế hậu COVID-19: Chưa rõ

- Rối loạn tâm thần sau Covid-19
  - Trầm cảm
  - Rối loạn giấc ngủ
- Rối loạn miễn dịch – tự miễn
  - Rối loạn MD tế bào
  - Kháng thể tự miễn

Cơ chế hậu COVID-19: Chưa rõ

- Rối loạn nội môi
  - Tăng đông kéo dài
  - Phản ứng viêm kéo dài
- Rối loạn nội tiết - chuyển hóa
  - Rối loạn chuyển hóa đường
  - Ảnh hưởng nội tiết

Tiếp cận BN hậu Covid:

- Xác định các vấn đề:
  - Hậu quả của tổn thương thực thể: Phục hồi CN
  - Trầm cảm, RL tâm thần: Hỗ trợ tâm lý, thuốc điều trị
  - Tình trạng RL miễn dịch tự miễn: Thuốc điều trị
  - RL chuyển hóa, nội môi: Thử nghiệm điều trị với các giả thuyết cơ thể

Tiếp cận BN hậu Covid:

Table 1

Post COVID syndrome categories.

Post COVID syndrome	Predominant clinical features	Remarks
Post COVID fatigue syndrome	Profound fatigue	Rule out causes like anaemia, hypothyroidism, electrolyte imbalance
Post COVID cardio-respiratory syndrome	Cough, low grade fever, shortness of breath, chest pain,	Sudden increase in dyspnoea can be due to tension pneumothorax, pulmonary embolism, coronary artery disease or heart failure in patients recovered from COVID-19
Post COVID neuro-psychiatric syndrome	Headaches, anosmia, neurocognitive difficulties, insomnia, depression and other mental health conditions	In patients with acute onset neurological symptoms consider vasculitis, thrombosis or demyelination. Post COVID psychological issues have to be addressed properly.
Post COVID gastro-intestinal syndrome	Abdominal discomfort, diarrhea, constipation, vomiting,	GI symptoms can be a sequelae of the disease. Various drugs used during acute COVID, especially lopinavir/ritonavir produces GI symptoms
Post COVID hepato-biliary syndrome	Nausea, jaundice, deranged LFT	Drugs used in the treatment of COVID-19 like remdesivir, favipiravir, lopinavir/ritonavir and tocilizumab can cause hepatic impairment.
Post COVID musculo-skeletal syndrome	Muscle pains and weakness, arthralgia	May be due to disease, prolonged ICU care, neurological problems, myopathy or electrolyte imbalance. Usually subside during follow up. Inflammatory arthralgia has to be differentiated from other causes like RA, SLE
Post COVID thromboembolic syndrome	Depending upon the vascular territory of involvement breathlessness in PE, chest pain in CAD and limb weakness and neurological deficit in CVA	Early diagnosis and treatment is life saving. Follow the standard treatment protocol.
Post COVID multisystem inflammatory syndrome/post COVID autoimmune syndrome	Fever, gastrointestinal symptoms, rash, chest pain, palpitations	Elevated levels of markers of inflammation.
Post COVID genito-urinary symptoms	Proteinuria, haematuria, development of kidney injury	Endothelial dysfunction, coagulopathy, complement activation, direct effect of virus on kidney, sepsis and multi-organ dysfunction contribute to the development
Post COVID dermatological syndrome	Vesicular, maculopapular, urticarial, or chilblain-like lesions on the extremities (COVID toe)	